De Levende Natuur 22 (7):246-249 (1917)

Lena, om te zien hoe het er daar uitziet, als het ijs op de rivieren is gebroken. Een uitstapje naar de Morteratsch of naar de Unter-Grindelwald kan ook geen kwaad. Maar in afwachting van die onbereikbare excursie's kan men ook de heele Maasbocht afwandelen van Roermond naar Tilburg, van Stramprooy naar Mook en daar uitzien naar beek-afsnoeringen, landduinen en raadselachtige vennetjes. Zeer jammer is het, dat het gebied lang niet accuraat genoeg in kaart is gebracht, de topografische kaart geeft niet genoeg hoogtecijfers. De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten zou daarom een goed werk doen, als zij haar eigen gebied eens nauwkeurig liet opnemen en dan zou zij met een heel ander kaartje voor den dag komen als het overdrukje van de Waterstaatskaart, dat thans het opstel van Prof. Dubois illustreert. Het zou noodig zijn, de voornaamste vennen te peilen en een kleine boring hier of daar zou ook zijn nut kunnen hebben. Een dergelijke opname zou de waarde van het Natuurmonument zeer stellig verhoogen en de belangstelling in het werk der Vereeniging doen toenemen.

Intusschen heeft zij alvast een goed werk gedaan met de uitgave van deze verslagen en bijdragen. Het boekje is voor belangstellende niet-leden der Vereeniging gratis verkrijgbaar aan het kantoor Rokin 69 te Amsterdam. Natuurlijk wordt de verwachting gekoesterd, dat de belangstellende in een lid verandert.

JAC. P. THIJSSE.

ENKELE AANGEVOERDE COMPOSIETEN.

I.

SEDERT enkele jaren komt in onze flora's het composietengeslacht Schkuhria Rth. voor. In 1913 vond ik op een van de Wormerveersche aanvoerterreinen een vijftal mij toen onbekende, zeer klein bloemige, gele hoofdjesdragers, die later bleken tot twee verschillende soorten van genoemd geslacht te behooren. Volgende jaren heb ik deze planten, die gelukkig rijp zaad hadden, verder gecultiveerd en nader bekeken. Intusschen werd dit geslacht, voor zoover ik weet, toen niet meer wild bij ons aangetroffen. Van den zomer echter vernam ik ten eerste, dat reeds vroeger bij Deventer of Zutphen Schkuhria's gevonden waren en zelf vond ik dit jaar op verschillende andere Wormerveersche terreinen en ook te Rotterdam weer plantjes van dit geslacht, zoodat zij blijkbaar vaker verwacht kunnen worden en daarom wil ik er nu hier een en ander van vertellen.

Zooals ik al zei, wisten wij de gevonden planten niet thuis te brengen en daarom werd één er van opgestuurd aan Dr. Thellung te Zürich, die een uitvoerige studie van adventieven gemaakt heeft, en ons al vaak geholpen had

De Levende Natuur 22 (7):246-249 (1917)

aan den naam van zulke vreemdelingen. Het exemplaar kwam terug onder den naam *Schkuhria advena* Thell. Het volgend jaar stuurde ik van planten die ik gekweekt had een exemplaar over, en zie, dat kwam terug als *Schkuhria pinnata* (Lm.), O. Kuntze. Dr. Thellung was zoo vriendelijk tevens de uitvoerige beschrijving der soorten er bij te voegen, zoodat wij nu de verschillen kenden. Het lukte mij nog enkele zaadjes te peuteren uit het eerst opgezonden exemplaar,

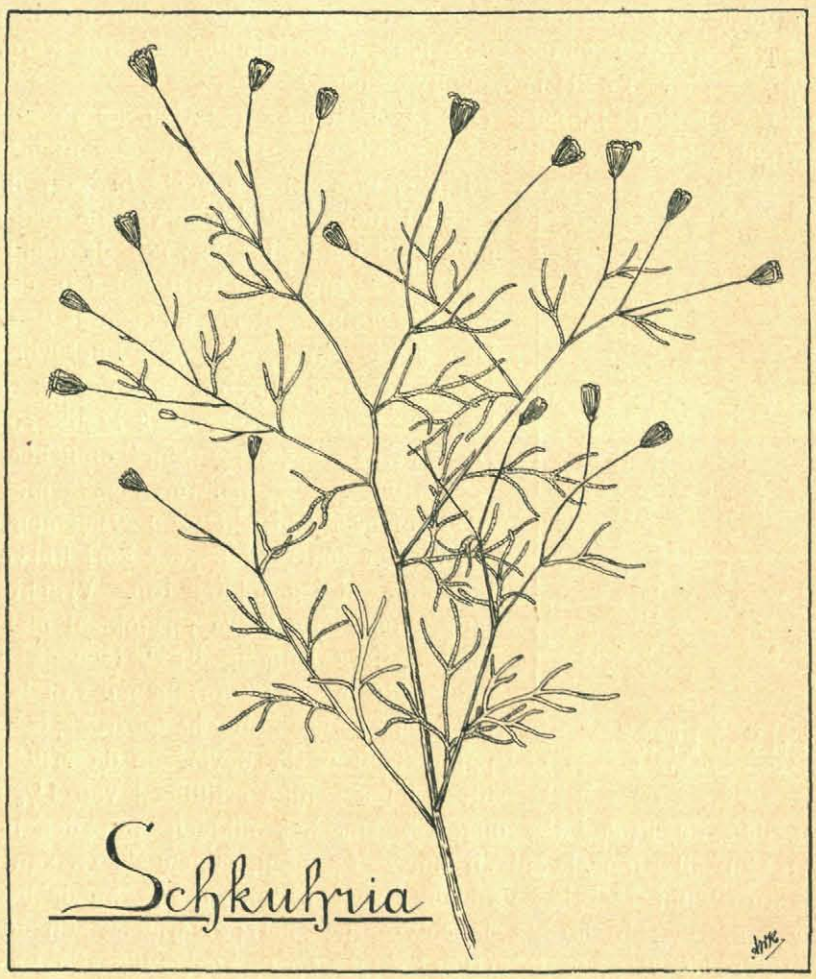

dat intusschen twee jaar oud geworden was. Tot mijn groote vreugde bleken ze nog kiemkrachtig te zijn en ik kreeg beide soorten in m'n tuin. Zij bleken werkelijk constant te verschillen.

Schkuhria advena, dat is: „de aangevoerde Schkuhria", heeft dien naam gekregen, omdat zij, als nieuwe soort, het eerst op aanvoerterreinen waargenomen is.

De Levende Natuur 22 (7):246-249 (1917)

Men weet zelfs nog niet met zekerheid wat haar vaderland eigenlijk is, hoewel de gevonden planten, ook de Wormerveersche, met de grootste waarschijnlijkheid als direct uit Amerika (vermoedelijk Argentinië) afkomstig beschouwd mogen worden. Te Wormerveer is zij aangevoerd met buitenlandsch graan of lijnzaad, zij groeide daar o. a. in gezelschap van Amarantus vulgatissimus, die eveneens uit Argentinië afkomstig is. Bij Hannover werd zij in 1912 gevonden bij een wolwasscherij waar buitenlandsche wol verwerkt werd.

Hier volgt de vertaling van de oorspronkelijke latijnsche beschrijving, zooals die door Dr. A. Thellung in Fedde's Repertorium geplaatst werd.

Schkuhria advena Thellung nieuwe soort.

Uiterlijk van Sch. pinnata (Lam.) O. Kuntze (= Sch. abrotanoides Rth.). Eenjarig kruid met kort behaarde stengels en takken. Bladen met ingedrukte stippels, vinvormig gedeeld in 3—7 lijnvormige verwijderde slippen, waarvan de onderste vaak nog eens vindeelig zijn; ook de middenrib van het blad is lijnvormig. Hoofdjes in een schermvormige pluim, gesteeld, gewoonlijk 6—7 bloemig. Omwindsel ± 5 mM. lang, knotsvormig-omgekeerd kegelvormig met gewoonlijk 5 blaadjes en aan den voet nog 1—3 kleine schubbetjes. De omwindselblaadjes smal omgekeerd eirond, zeer stomp, naar den top vliezig met een wit- rood- of geel-achtigen rand. Bloemen alle buisvormig, of één er van zeer kort lintvormig met ingerolde, niet gespleten top. Vruchten 4 mM. lang, smal, omgekeerd piramidaal met 4 scherpe kanten, iets samengedrukt (zoodat de dwarsdoorsnede breed-ruitvormig is), van boven kaal, beneden op de kanten aangedrukt, behaard. Het pappus (kroontje, boven op de vrucht) bestaat uit 8 bijna gelijke schubben van $1^1/_3$ mM. lang, die langer dan de kroonbuis, ongeveer tot het midden van den bloemzoom reiken. Ze zijn alle omgekeerd eirond, zeer stomp, ongenaald en aan den rand uitgebeten tot wimperachtig. Van den voet af tot op $^2/_3$ van de lengte loopt een beneden breede, driehoekig lancetvormige nerf; overigens zijn de schubjes witachtig tot roodachtig vliezig. (De streepjes op de teekening zijn in werkelijkheid fraai roodbruin).

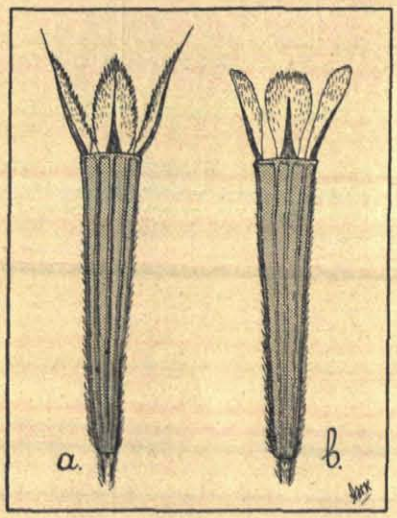

a. Vrucht van Sch. pinnata.
b. Vrucht van Sch. advena.
Vergroot 10 ×.

De tweede soort is uit Peru afkomstig. Zij verschilt van de vorige in hoofdzaak door den anderen vorm van de pappusschubben. Deze zijn bij Schkuhria pinnata ongelijk. Afwisselend staan in een kring 8 schubben. De 4, die op de hoeken van het bovenvlak der vrucht staan, zijn grooter dan de 4 andere in de middens der zijkanten van dat vierkant en hebben een naaldje, doordat de

De Levende Natuur 22 (7):246-249 (1917)

nerf buiten het vliezige deel uitsteekt. Ook de kleinere ongenaalde schubben zijn spitser dan bij Schkuhria advena.

Dr. Thellung spreekt het vermoeden uit, dat Schkuhria advena later door een monograaf van het geslacht Schkuhria vermoedelijk wel met een der andere 14 soorten vereenigd zal worden, terwijl O. Kuntze in 1898 reeds mededeelde, dat door de ontdekking van een paar nieuwe soorten in Bolivia, waarschijnlijk het geheele geslacht Schkuhria met Rothia vereenigd zou moeten worden.

Het eenige bloeiende exemplaar, dat ik dezen zomer te Wormerveer verzamelde, behoort waarschijnlijk tot Schkuhria advena, hoewel de schubben iets minder stomp zijn en wat sterker ingesneden als de teekening aangeeft. Het Rotterdamsche is eigenlijk nog te jong, maar behoort zeker niet tot Schkuhria advena, daar er duidelijk naalden zijn. Waarschijnlijk is het Sch. pinnata, maar de ondervinding heeft ons geleerd, dat wij zeer voorzichtig moeten zijn met deze vrienden.

De planten bloeien niet voor eind Augustus, begin September. Zij zijn éénjarig. De kans, dat zij zich in onze flora inburgeren lijkt mij gering. Wel kreeg ik vorige jaren enkele exemplaren als opslag in m'n tuin, die dus zich zelf gezaaid hadden, maar dit jaar, nu wij eens een strengeren winter kregen, is blijkbaar alle zaad doodgevroren. Wij zijn dus op telkens nieuwen aanvoer van zaad aangewezen.

Mocht een van de lezers reeds vroeger in ons land Schkuhria gevonden hebben of later vinden, dan zou ik het zeer op prijs stellen, daarvan bericht te mogen ontvangen.

Dordrecht. A. W. Kloos Jr. C. I.

HET ZINGEN, TREKKEN EN BROEDEN DER VOGELS OP VERSCHILLENDE PLAATSEN VAN ONS LAND IN VERBAND MET DE VERSCHILLENDE METEOROLOGISCHE OMSTANDIGHEDEN.

(Vervolg en slot van blz. 219).

I. Standvogels.

KOLOSSAAL groot is 't verschil vooral bij groote lijster, merel, houtduif, de meezen. Bij *alle* vogels treedt 't zeer duidelijk te voorschijn en daarom mogen wij er reeds een eerste jaar onze gevolgtrekkingen uit maken. Uit de opgaven van 1916 treedt 't verschil anders ook buitengewoon goed te voorschijn. De vraag is nu: zijn deze kolossale verschillen op drie toch zoo dicht bij elkaar gelegen plaatsen niet gek?

Oppervlakkig zou men zeker geneigd zijn, dit te denken; ja, men zou zelfs eerst niet willen gelooven, dat er *eenig* verschil te vinden was.